

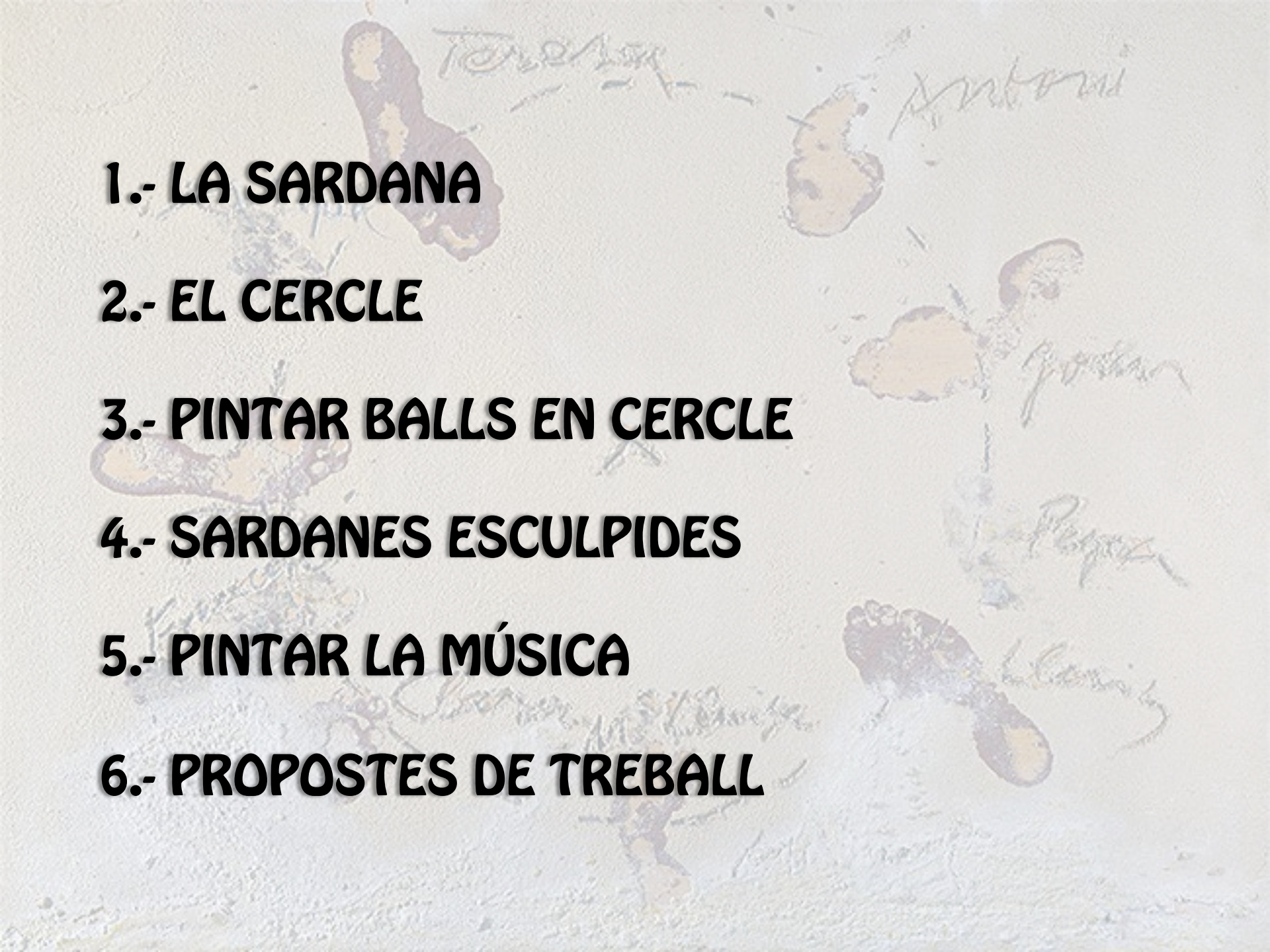

**SANT FELIU DE GUÍXOLS
A RITME DE SARDANA**

**PROPOSTES DE PLÀSTICA
PER A EDUCACIÓ INFANTIL**

**Rosa Maria Bordas i Rourich
TALLERS D'HISTÒRIA 2019-2020**

1.- LA SARDANA

2.- EL CERCLE

3.- PINTAR BALLS EN CERCLE

4.- SARDANES ESCULPIDES

5.- PINTAR LA MÚSICA

6.- PROPOSTES DE TREBALL

1.- LA SARDANA

Francesc
Català-Roca
(1922-1998)
*Sardana en
el parc de la
Ciutadella.
1955*

LA SARDANA ÉS UNA DANSA CATALANA.

**ES BALLA AGAFANT-SE LES MANS I FORMANT
UNA ROTLLANA.**

LA ROTLLANA POT SER GRAN O POT SER PETITA, PERÒ SEMPRE TINDRÀ LA FORMA D'UN CERCLE.

Sardanes a la
plaça de braus
de Sant Feliu de
Guíxols
(actualment
desapareguda),
als anys 60.
AMSFG. Fons
Narcís
Masferrer
(Autoria: Jordi
Budó)

1.- EL CERCLE

EL CERCLE ÉS RODÓ COM EL SOL I LA LLUNA.

EL SOL ENS ESCALFA I DONA VIDA.

PER AIXÒ DES DE BEN ANTIC CREIEN QUE EL CERCLE, COM EL SOL, ERA SAGRAT.

Stonehenge. Menhirs circulars a Wiltshire, Gran Bretanya, cap al 5000 AC. S'hi celebraven rituals, cerimònies funeràries i també era un observatori astronòmic. Tots els seus eixos s'orienten cap al solstici d'estiu.

**ELS BRUIXOTS
O BRUIXOTES
TOCAVEN UN
TAMBOR RODÓ
PER INVOCAR
ELS ESPERITS.**

**EL CERCLE NO TÉ PRINCIPI NI FI. PER AIXÒ
DIEM QUE ÉS PERFECTE.**

QUIN PEU ÉS EL PRIMER I QUIN L'ÚLTIM?

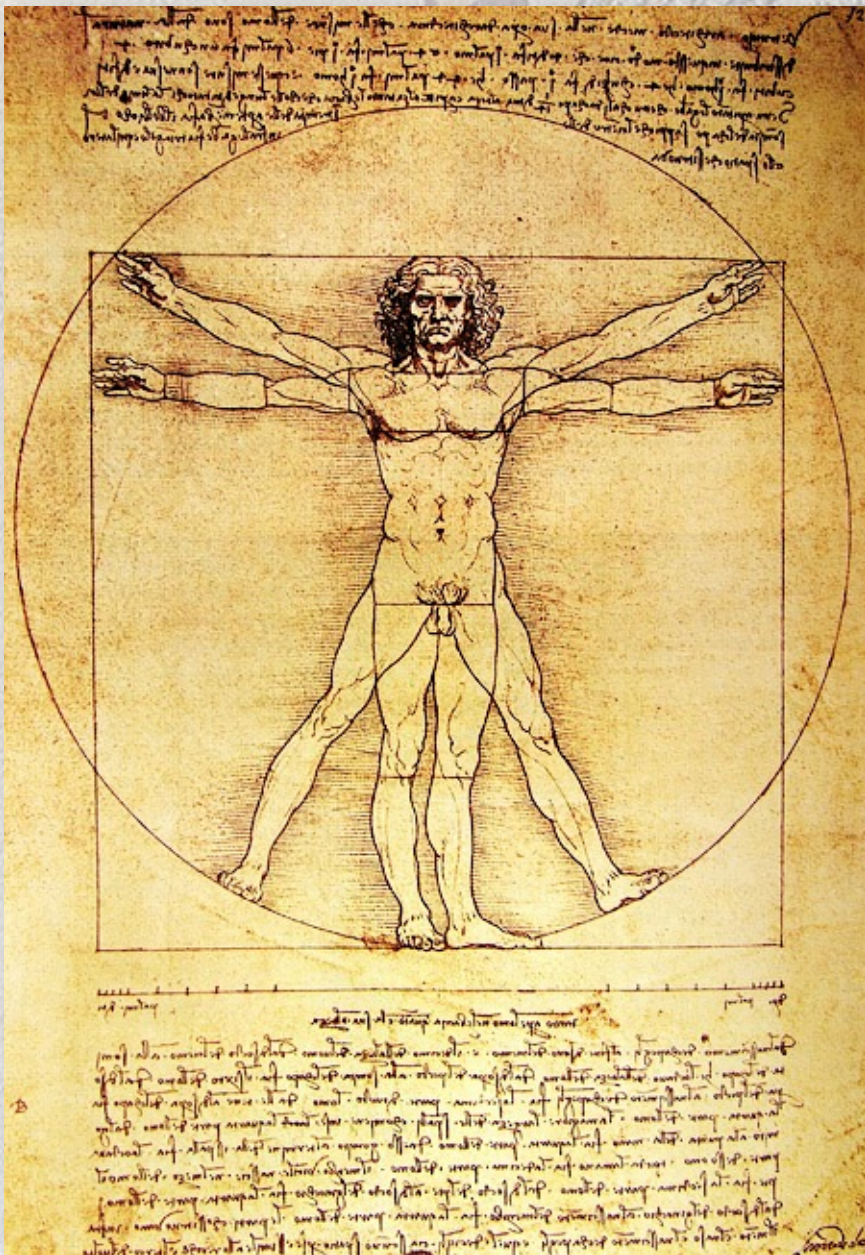

**LA SERP O DRAC
QUE ES
MOSSEGA LA
CUA
REPRESENTA EL
CICLE DE LA
VIDA: NÉIXER,
CRÉIXER, MORIR
I TORNAR A
NÉIXER.**

**PER A LEONARDO
DA VINCI
(1452-1519),
L'ÉSSER HUMÀ ERA
EL MÉS PERFECTE
DE L'UNIVERS. PER
AIXÒ EL DIBUIXA
DINS D'UN CERCLE.**

**VASSILY
KANDISKY
VA FER
MOLTES
PINTURES
INSPIRADES
EN EL
CERCLE.**

V. Kandinsky
(1866-1944)
*Quadrats amb cercles
concèntrics. 1913*

V. Kandinsky
(1866-1944).
Alguns círculos.
1926

2.- PINTAR BALLS EN CERCLE

A CATALUNYA, FA UNS 500 ANYS QUE BALLEM SARDANES, ENCARA QUE LA MANERA DE BALLAR-LES HA CANVIAT EN EL TEMPS.

PERÒ ALTRES DANSES ES BALLEN TAMBÉ EN CERCLE I DES DE BEN ANTIC.

US SEMBLA FÀCIL PINTAR GENT BALLANT EN CERCLE? ALGUNS PINTORS HO HAN INTENTAT, DE MANERES MOLT DIFERENTS.

**BOTTICELLI VA
PINTAR LES TRES
GRÀCIES BALLANT
EN ROTLLANA.
CELEBREN
L'ARRIBADA DE LA
PRIMAVERA.
VEIEU COM ES
MOUEN?**

Sandro Botticelli (1445-1510)
La primavera (detall). 1492

BRUEGHEL VA PINTAR UN DIA DE FESTA EN UNA GRANJA. US SEMBLA UNA FESTA ALEGRE?

Pieter Bruegel el Vell (1525-1569) *Ball a la granja*. 1568

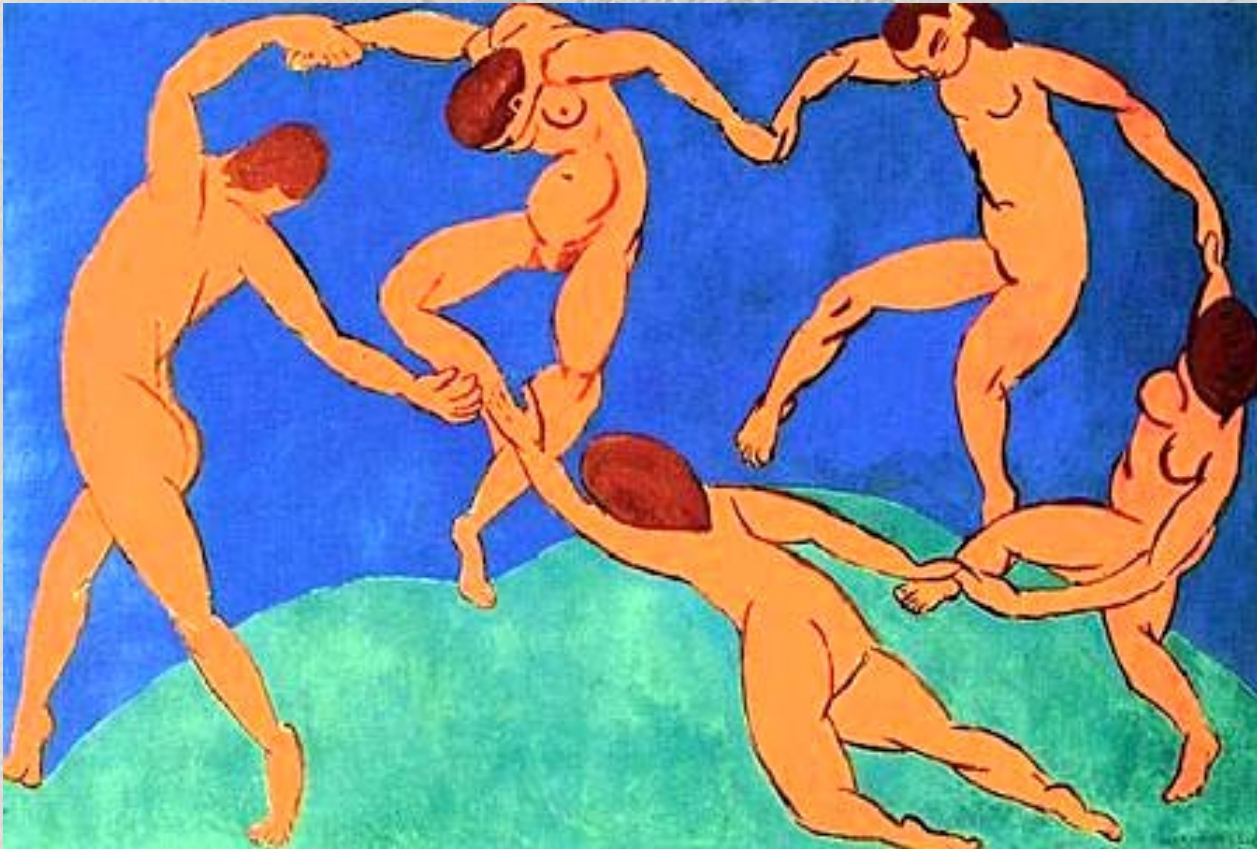

**VEIEU EL VENT COM MOU ELS ARBRES? VEIEU
COM GIREN LES NIMFES, COM FORMEN UN
REMOLÍ?**

William Gale (1823-1909) *El ball de les nimfes*. 1855

Henri Matisse
(1869-1954)
La danza. 1910

**ES MOUEN AQUESTS BALLARINS O ESTAN
QUIETS? BALLEN UNA MÚSICA ALEGRE O
TRISTA?**

Henri
Matisse
(1869-1954)
La música.
1910

**MATISSE TAMBÉ VA PINTAR ELS MÚSICS.
TAL COM ESTAN COL·LOCATS, SEMBLEN
NOTES MUSICALS EN UN PENTAGRAMA.**

**AQUESTS
BALLARINS QUE
PINTA PICASSO,
QUINA MÚSICA
BALLEN? UNA
MÚSICA ANIMADA
O UNA MÚSICA
LENTA?**

Pablo Picasso
(1881-1973)
Els tres ballarins.
1925

**PICASSO VA DIBUIXAR AQUESTES DUES
SARDANES JUNTAMENT AMB UN COLOM,
SÍMBOL DE LA PAU. QUINA DE LES DUES ÉS LA
MÉS MOGUDA?**

Sardana d'infants

**CREIEU QUE
SÓN FELIÇOS
AQUESTS
INFANTS
BALLANT LA
SARDANA?**

ANTIGAMENT ES CREIA QUE LA SARDANA ERA UN BALL DE BRUIXES. AIXÍ SE LES IMAGINA DALÍ BALLANT EN UNA NIT ESTRELLADA. COM US LES IMAGINEU, VOSALTRES?

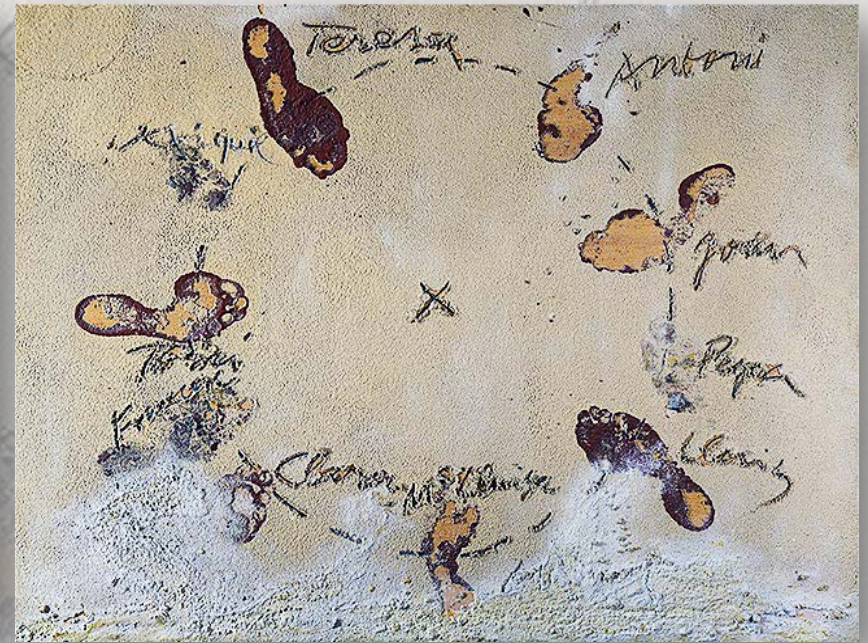
Salvador Dalí
(1904-1989)
*La sardana de
les bruixes. C.*
1920

**TÀPIES PINTA UNA SARDANA AMB LES
EMPREMTES DELS PEUS DELS DANSAIRES, EL
DIBUIX DE LA ROTLLANA I ELS NÚMEROS AMB
QUÈ ES COMPTA I REPARTEIX. US AGRADARIA
FER EL MATEIX?**

Antoni Tàpies (1923-2012)
Sardana-Cercle de peus. 1972

Antoni Tàpies (1923-2012)
La Sardana. 1972

UNA SARDANA RETRATADA DES DE MOLT AMUNT.

Francesc Català-Roca
(1922-1998)

*Sardana en el parc de la
Ciutadella. 1955*

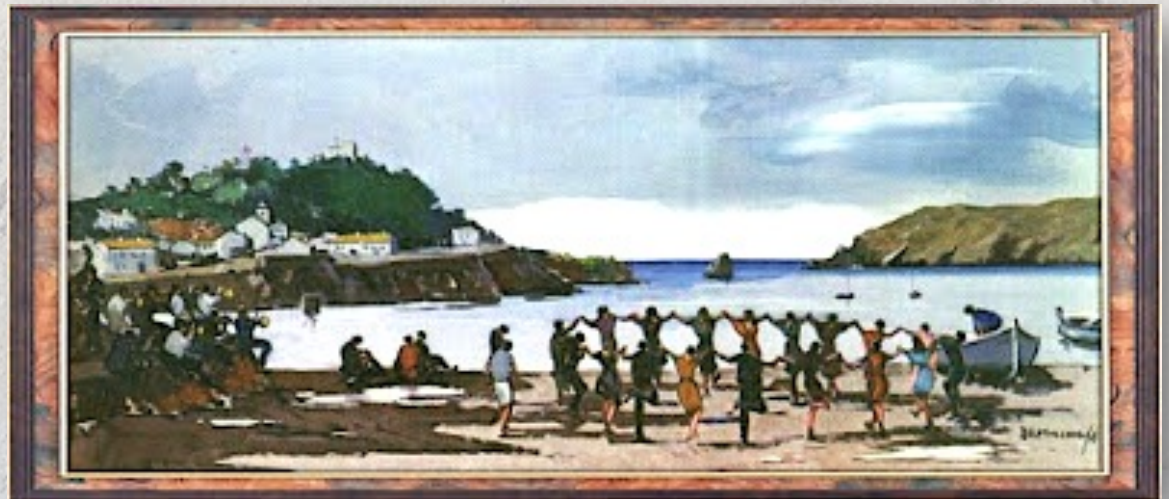

MOLTS PINTORS HAN PINTAT SARDANES ARREU DE CATALUNYA.

Xavier Nogués
(1873-1941)
La sardana. 1939

Rafael Durancamps
(1891-1979)
Sardanes a Cadaqués.
1945

**OLGA
SACHAROFF VA
PINTAR
AQUESTA
SARDANA EN
UN PETIT
POBLET.
SEMBLEN MOLT
CONCENTRATS!**

Olga Sacharoff (1889-1967)

Sardana.

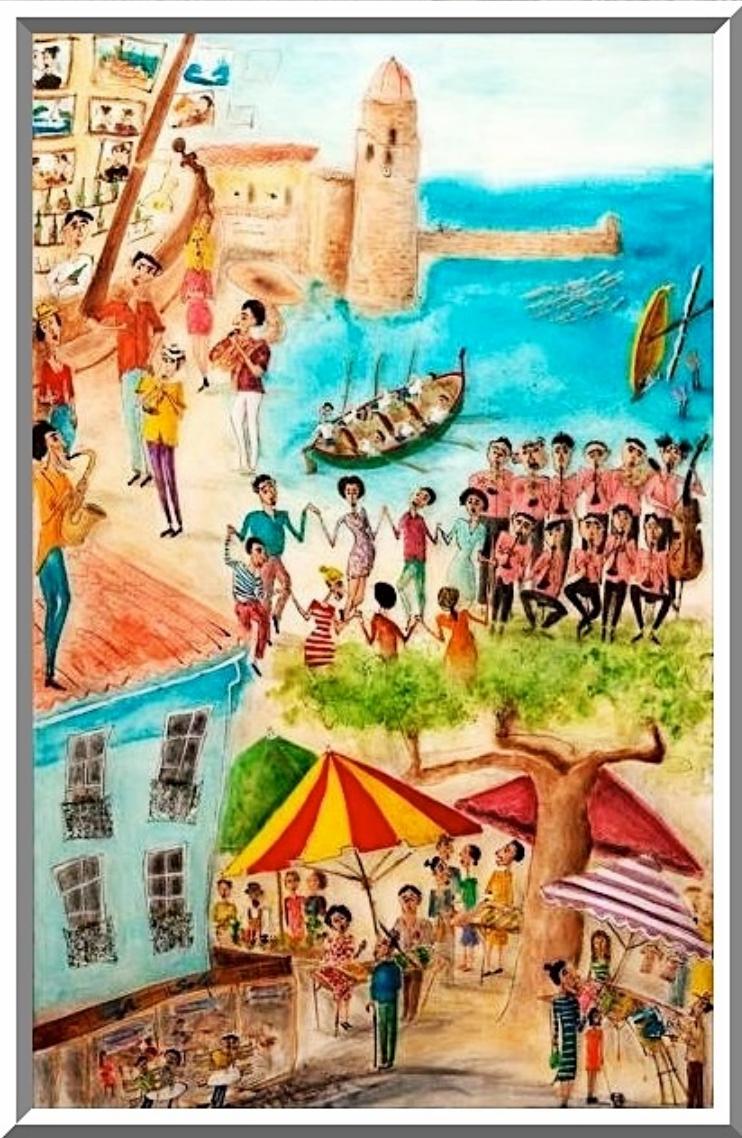

SARDANES A VORA DEL MAR O EN UN PRAT.

Juan Blancafort

Bailando la sardana en un pueblo catalán.

1978

Alain Vilacèque
Colliure en fêtes. 2009

UN APLEC A SANT FELIU I UNA FESTA MAJOR PINTADA AMB COLORS VIUS I ALEGRES.

Ramón Motjé
Aplec de Sant Feliu de Guíxols. 1999

Jaume Carbonell
Festa Major. 2001

3.- SARDANES ESCULPIDES

**A MOLTS POBLES I CIUTATS DE CATALUNYA
HI PODEM VEURE MONUMENTS DEDICATS A
LA SARDANA.**

**TAMBÉ ES FAN PETITES ESCULTURES
ARTESANALS DE SARDANES AMB MATERIALS
MOLT DIVERSOS.**

Monument a Juli Garreta.
Obra d'Enric Monjo i García.
Sant Feliu de Guíxols.

Inauguració del monument a
Juli Garreta, l'agost del 1932.

Hi assistiren el president
Francesc Macià, el conseller
de Cultura Ventura Gasol i
Josep Irla, comissari delegat
de la Generalitat provisional a
Girona.

Monument a la sardana.
J. Cañas. Barcelona.

Monument a la sardana.
Marcel Martí, 1988.
La Bisbal d'Empordà.

martinesodaigui

Al sardanista. Francesc Ros, 1999.
Blanes.

Monument a la sardana: “És
la dansa sencera d’un poble
que estima i avança donant-
se les mans”.

Roser Garriga i Pujol.
Molins de Rei.

Canelobres de plata (9,50 x 16,50 cm)
Salvador Dalí. 1966

Petita sardana de ceràmica pintada.
Autoria desconeguda.

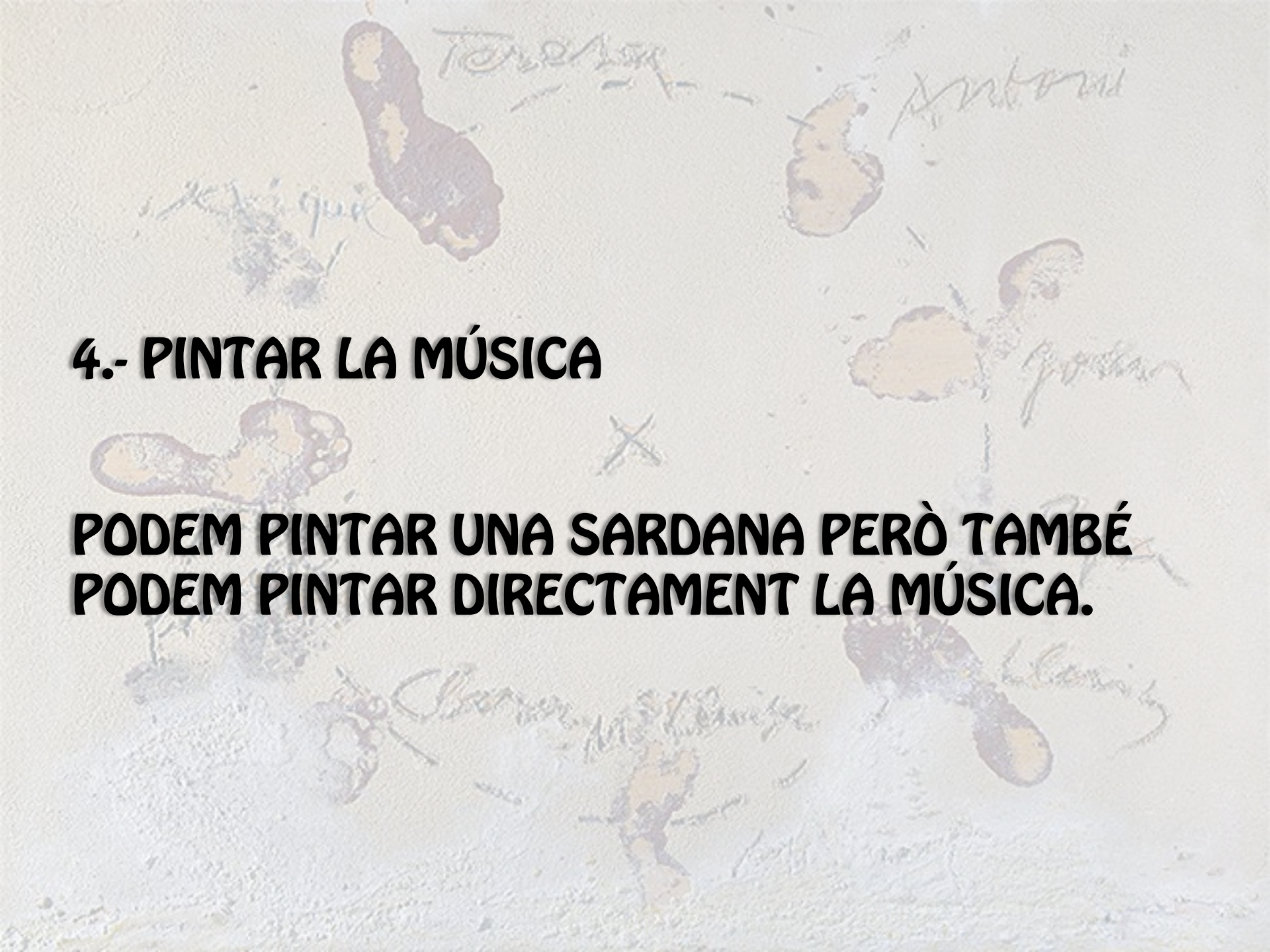

**JOSEP ALMAR, RATPENAT DE
MASCANADA, ARTISTA
GUIXOLENC, HA FET PETITES
ESCULTURES DEDICADES A LA
SARDANA AMB MATERIAL
RECICLAT.**

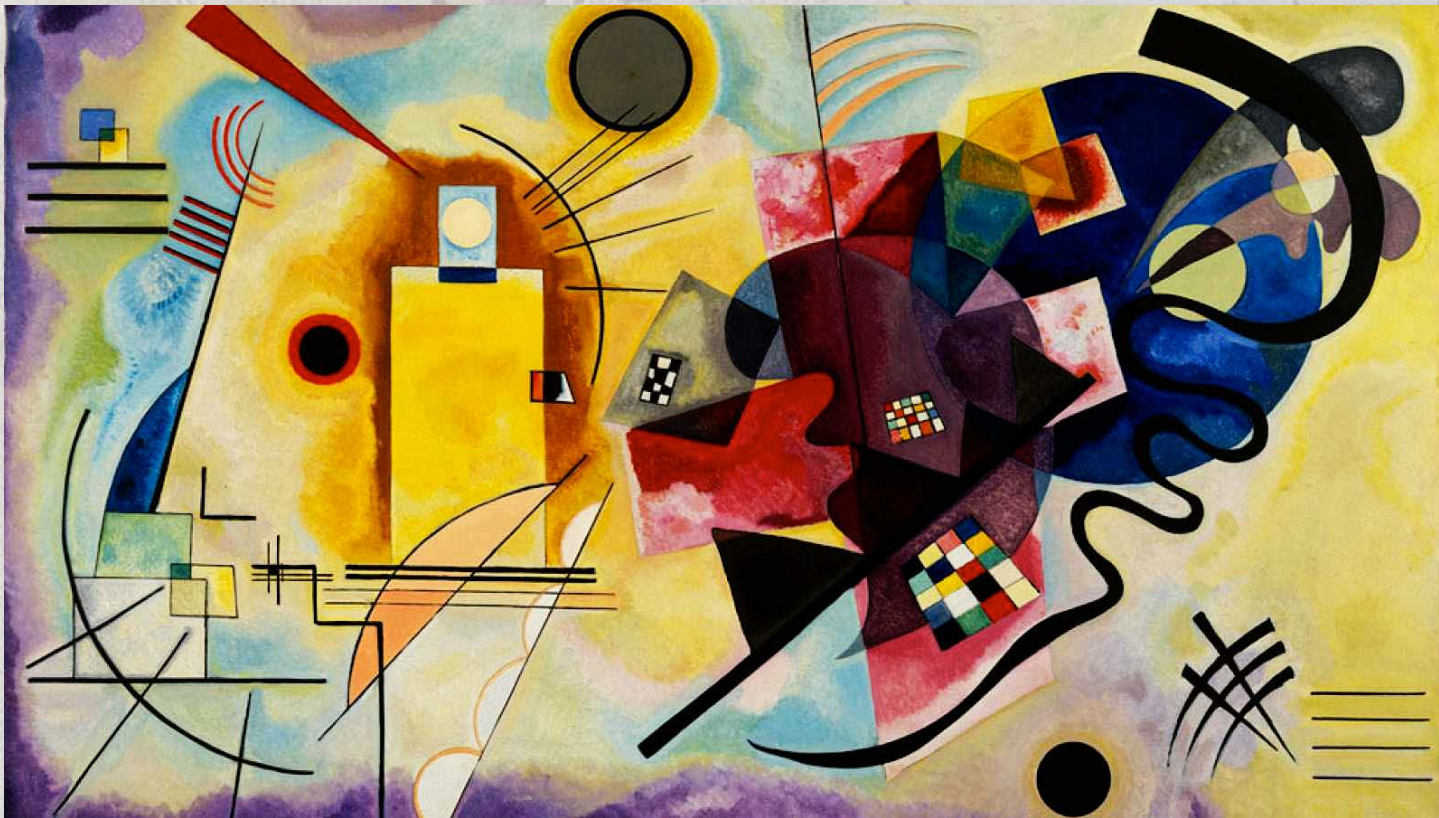

4.- PINTAR LA MÚSICA

**PODEM PINTAR UNA SARDANA PERÒ TAMBÉ
PODEM PINTAR DIRECTAMENT LA MÚSICA.**

V. Kandinsky
(1866-1944)
*Groc, vermell,
blau.* 1929

KANDINSKY TENIA UN DO ESPECIAL: QUAN ESCOLTAVA MÚSICA, LA VEIA DE COLORS. US PASSA EL MATEIX A VOSALTRES?

V. Kandinsky
(1866-1944).
Composició VII,
1913.

**PER ELL LA PINTURA ERA COM UNA SIMFONIA
DE FORMES I COLORS.**

PER ELL, ELS COLORS TENIEN SONS.

EL VERMELL SONAVA COM ELS TONS CLARS D'UN VIOLÍ.

EL TARONJA COM UNA CAMPANA O UNA VIOLA.

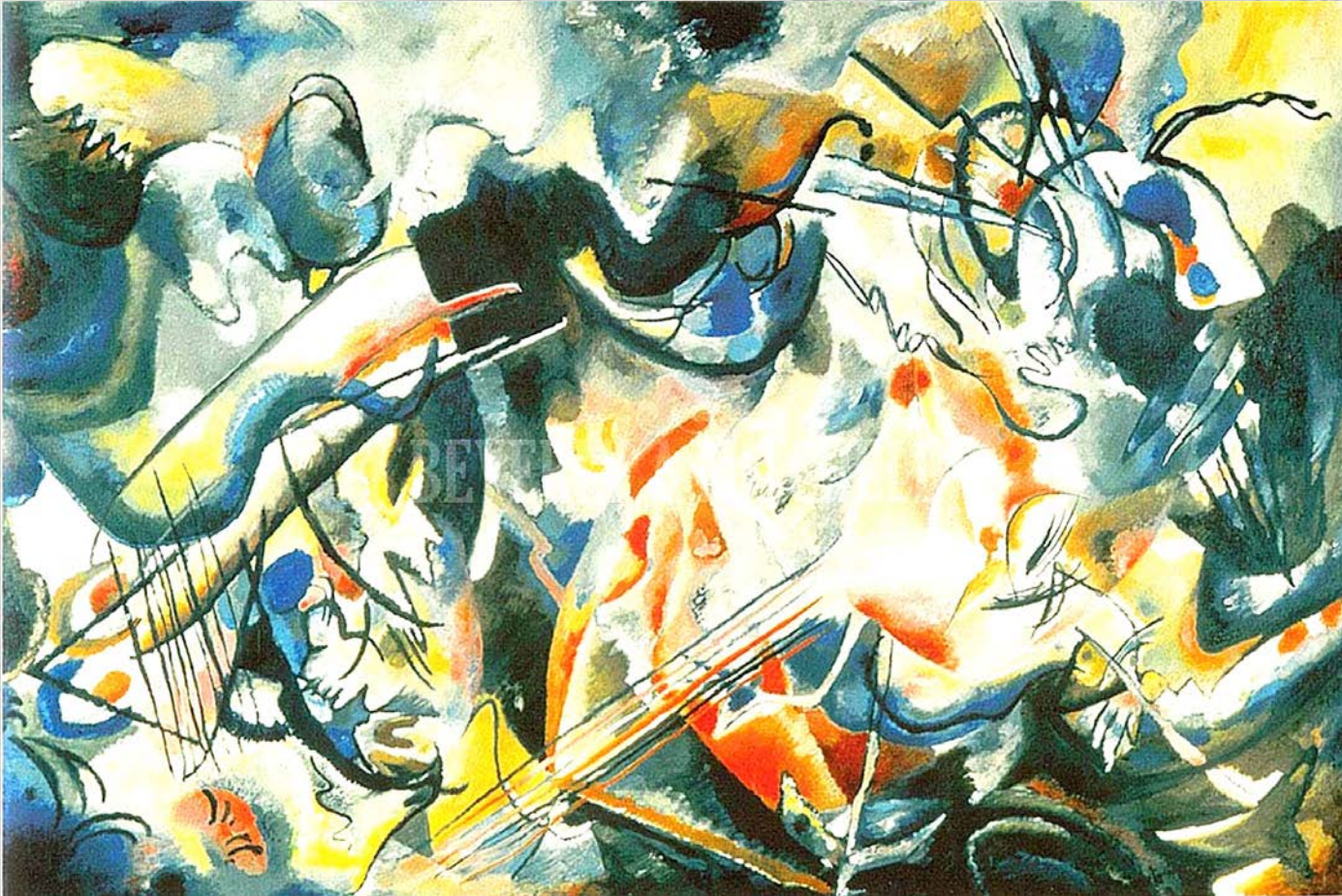
EL GROC COM UNA TROMPETA O UN CLARINET.

EL VERD COM ELS TONS TRANQUILS D'UN VIOLÍ.

EL BLAU COM UNA FLAUTA, UN VIOLONCEL O UN ORGUE.

EL VIOLETA COM EL CORN ANGLÈS, LA GAITA O EL FAGOT.

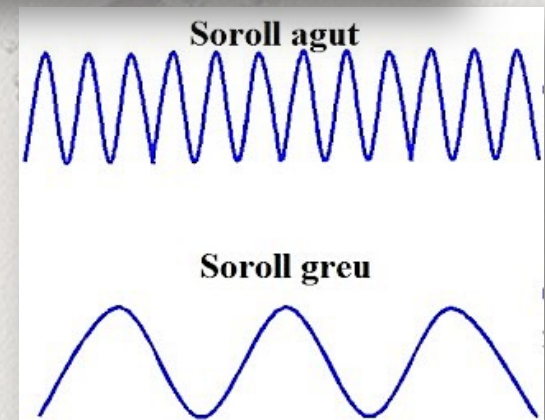
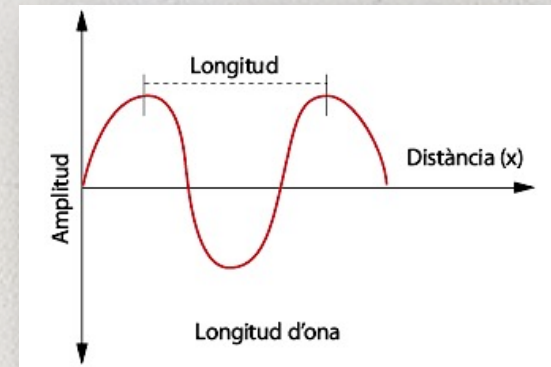
V. Kandinsky
(1866-1944).
*Composició
VI*, 1913

**EL BLANC I EL NEGRE NO LI SONAVEN A RES.
EREN EL SILENCI.**

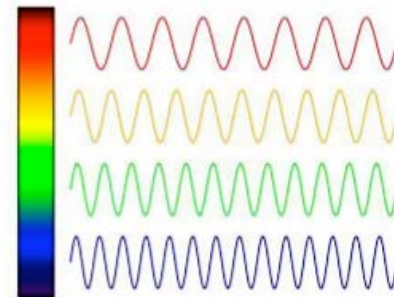

**KANDINSKY VA FER
TOTES AQUESTES
ASSOCIACIONS A
PARTIR DEL QUE ELL
SENTIA.**

**AVUI EN DIA SABEM,
GRÀCIES A LA CIÈNCIA,
QUE CADA COLOR ÉS
UNA ONA DE LLUM MÉS
O MENYS LLARGA I
CADA SO ÉS UNA ONA
SONORA MÉS O MENYS
LLARGA.**

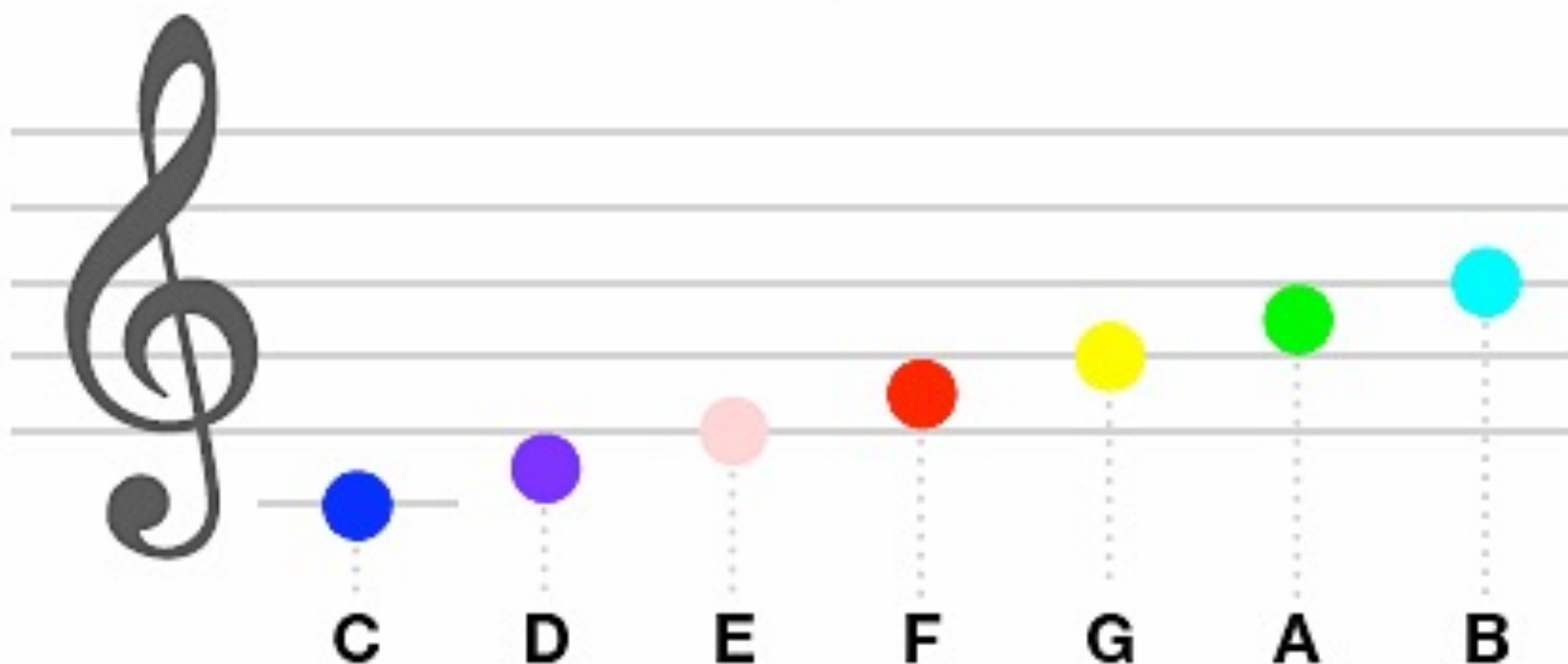

El color és llum. La llum és un determinat tipus d'energia: electromagnètica. Aquesta energia pren la forma d'ones.

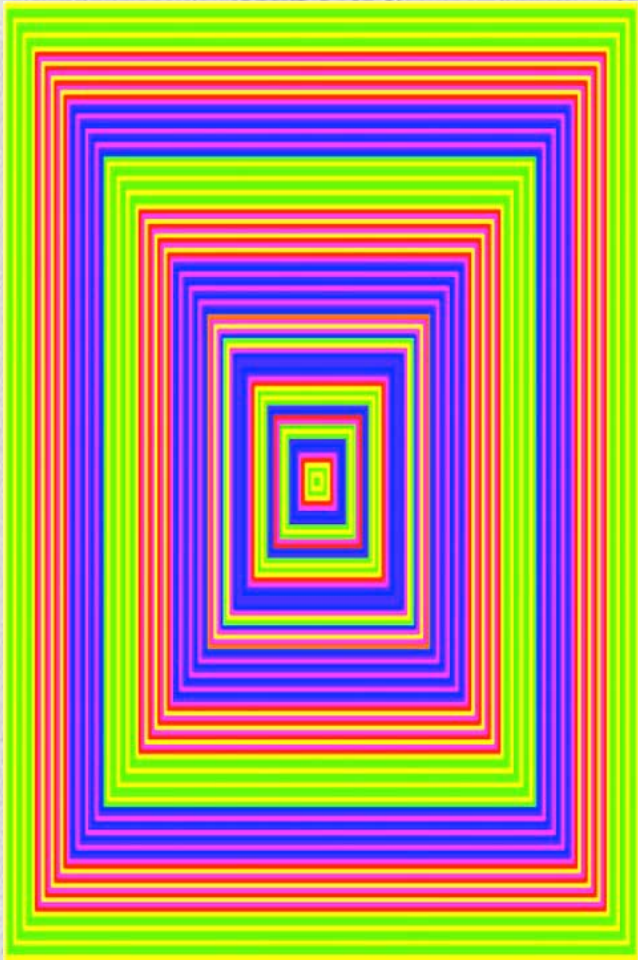

**PER TANT, A CADA UNA DE COLOR LI
CORRESPON UNA UNA DE SO O NOTA
MUSICAL. EL DO ÉS BLAU, EL RE LILA, EL MI
TARONJA, EL FA VERMELL, EL SOL GROC, EL
LA VERD I EL SI BLAU CLAR.**

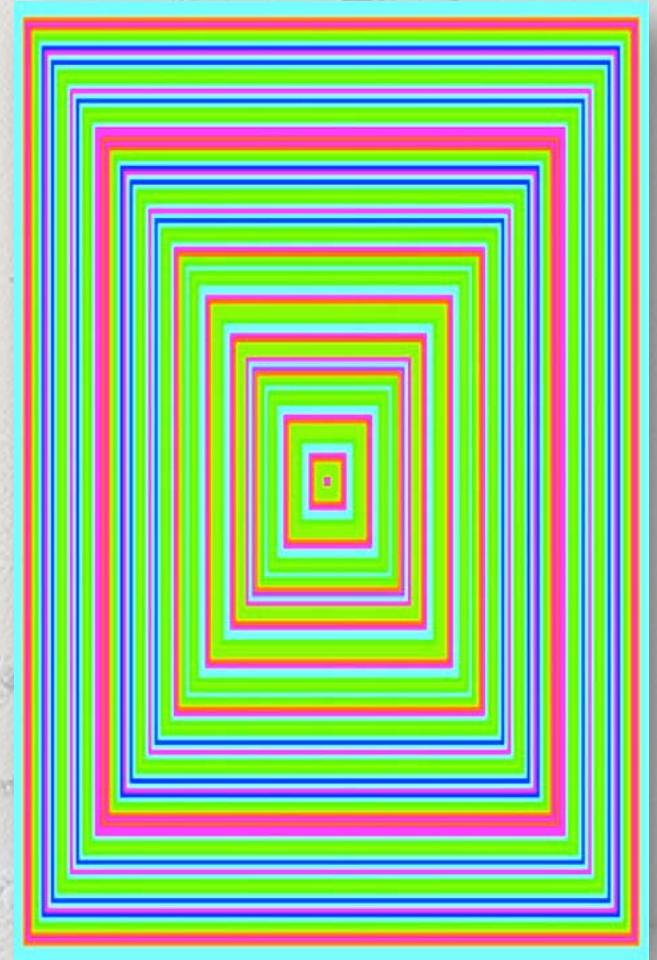

D'AQUESTA MANERA PODEM CONVERTIR LA MÚSICA EN COLORS, COM VA FER L'ARTISTA NEIL HARBISSE.

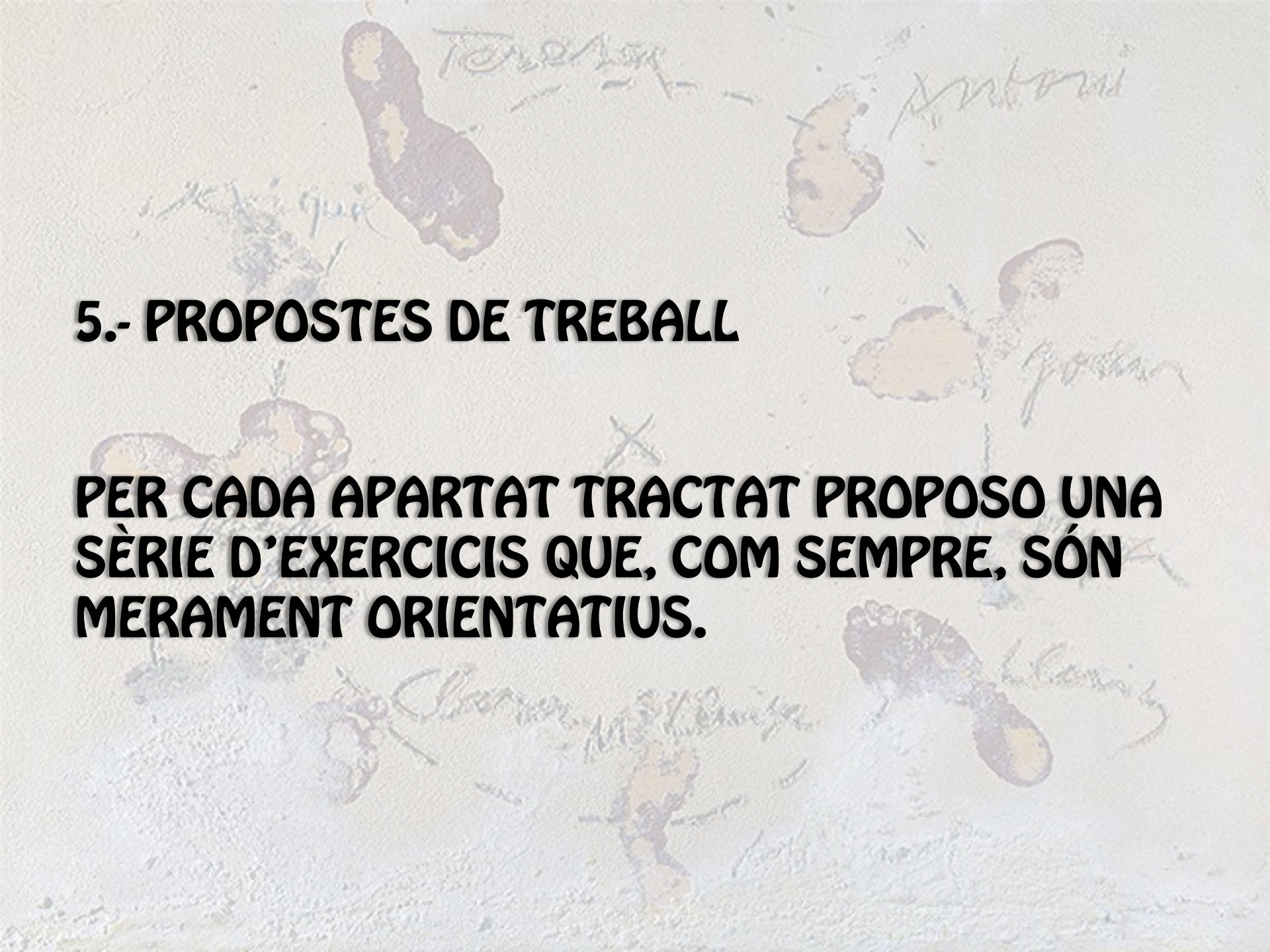

N. Harbisson,
J.S. Bach. *Tocata
i fuga en re
menor*
traduïda a color.

N. Harbisson,
A. Vivaldi,
La primavera
traduïda a
color.

5.- PROPOSTES DE TREBALL

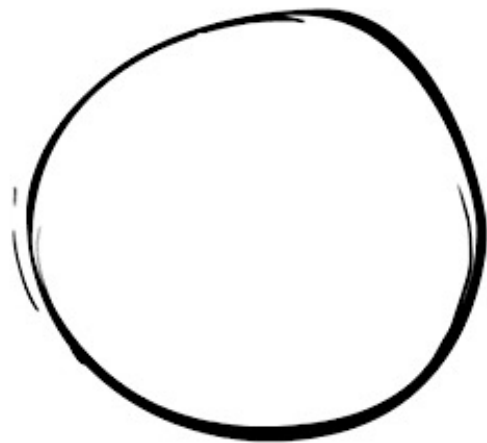
PER CADA APARTAT TRACTAT PROPOSO UNA SÈRIE D'EXERCICIS QUE, COM SEMPRE, SÓN MERAMENT ORIENTATIUS.

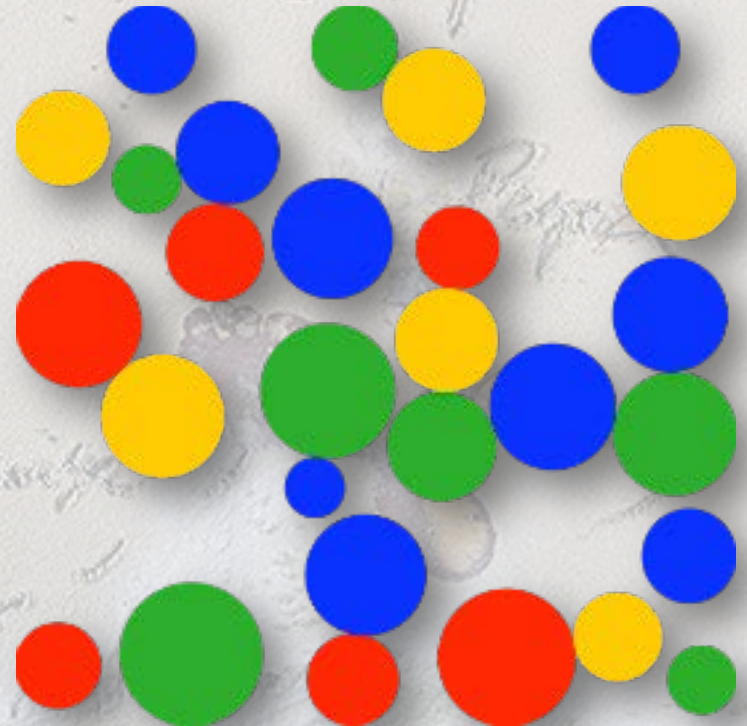
1.- El cercle com a símbol.

Hem vist que el cercle és considerat símbol de perfecció.
Però no és fàcil traçar un cercle sense l'ajut d'un compàs.

Ho provem? Els retallem, enganxem i acolorim?

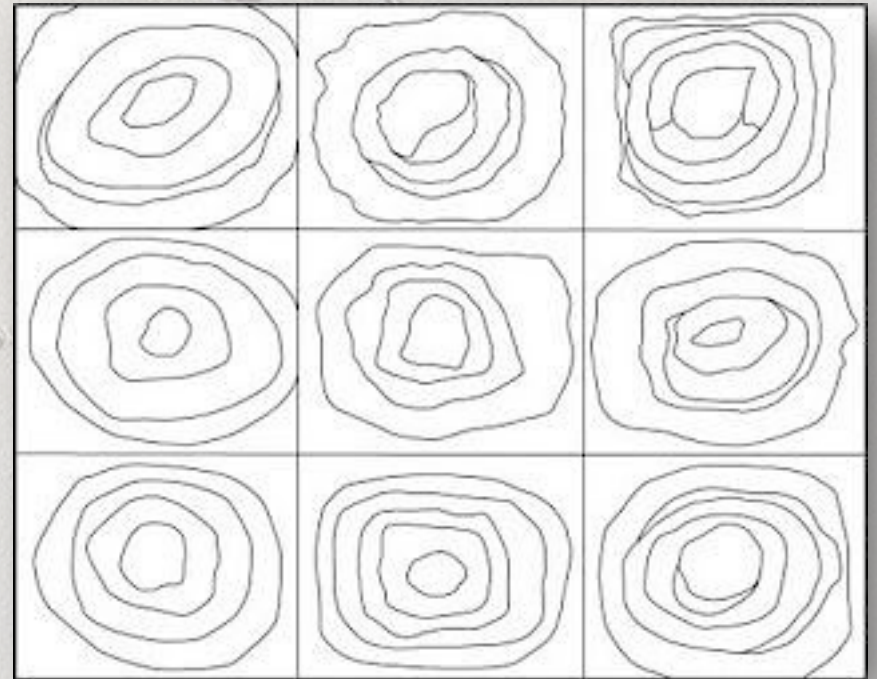

Circle

També podem traçar cercles dins d'un cercle, com va fer Kandinsky, i acolorir-lo amb els colors que ens agradin més.

2.- Pintar balls en cercle i sardanes

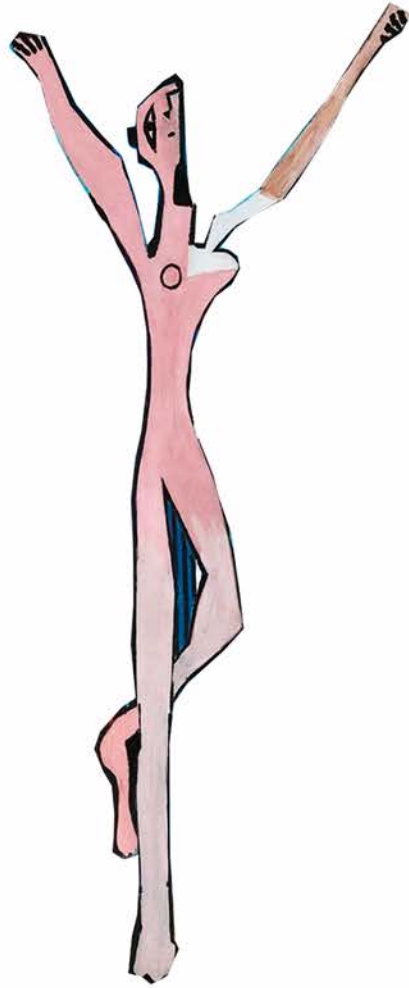
Quina de les pintures que hem vist sobre balls en cercle i sardanes ens ha agradat més? En quina ens inspirem per dibuixar i pintar la nostra sardana?

També podem triar un dels personatges i crear la nostra rotllana a partir d'ell.

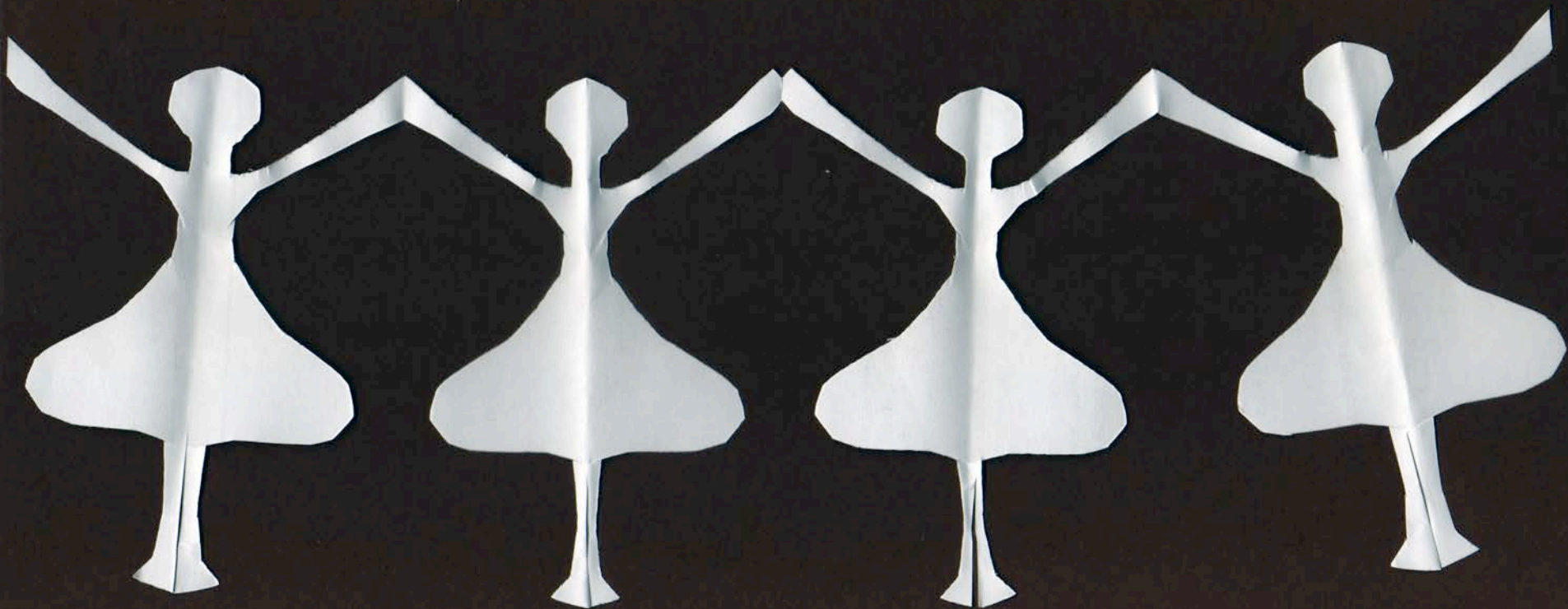
3.- SARDANES ESCULPIDES

Hi ha escultures grans i escultures petites. Nosaltres podem començar per les petites. Hi ha moltes maneres de fer sardanes en volum.

a.- Podem fer-les amb fang, plastilina, paper maché o material de reciclatge...

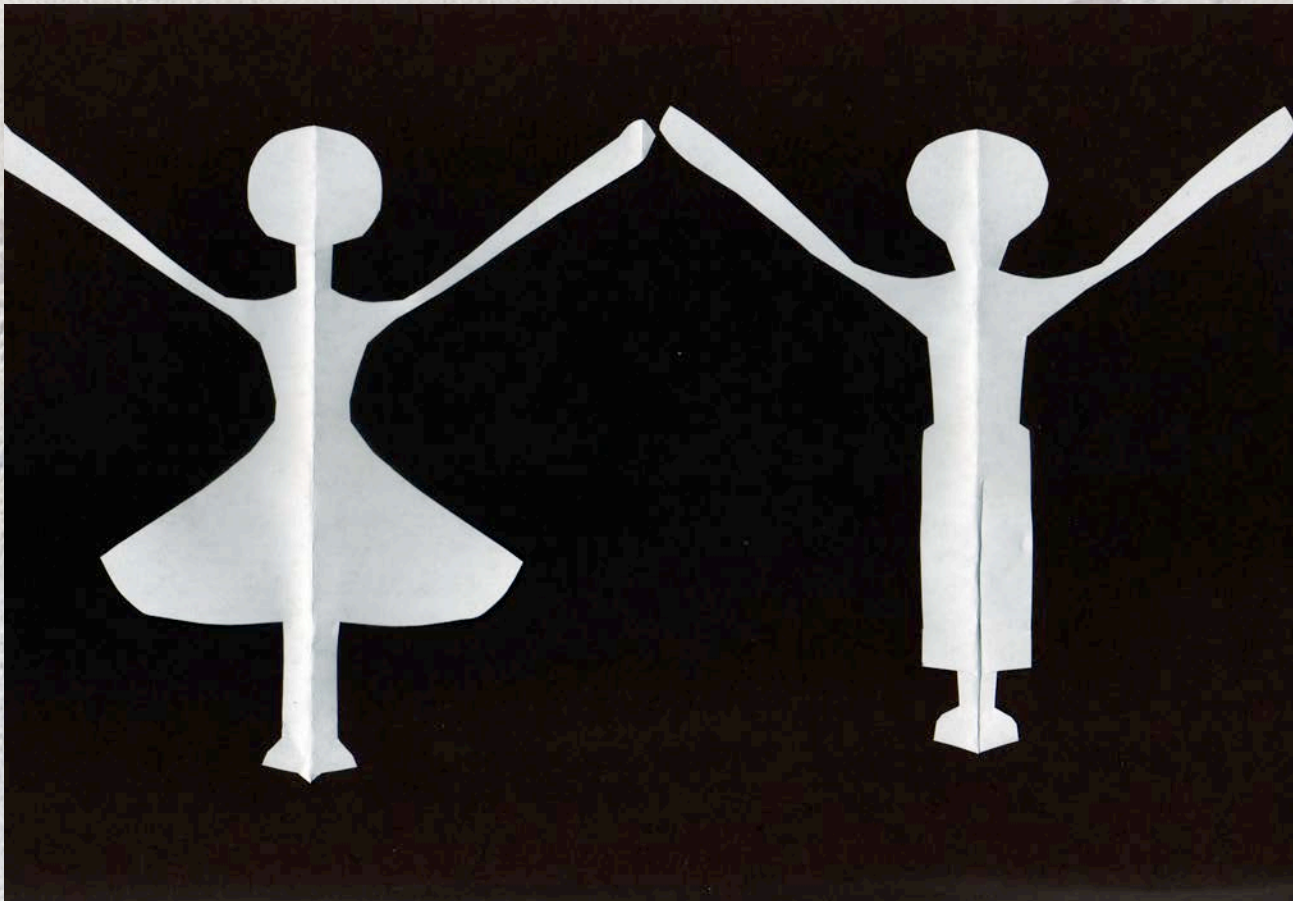
b.- O bé pleguem un full o cartolina A4 o A3 per la meitat i el pleguem de nou dues vegades més i retallem amb tisores una figura amb els braços alçats. Al desplegar-ho tindrem una petita sardana de quatre dansaires.

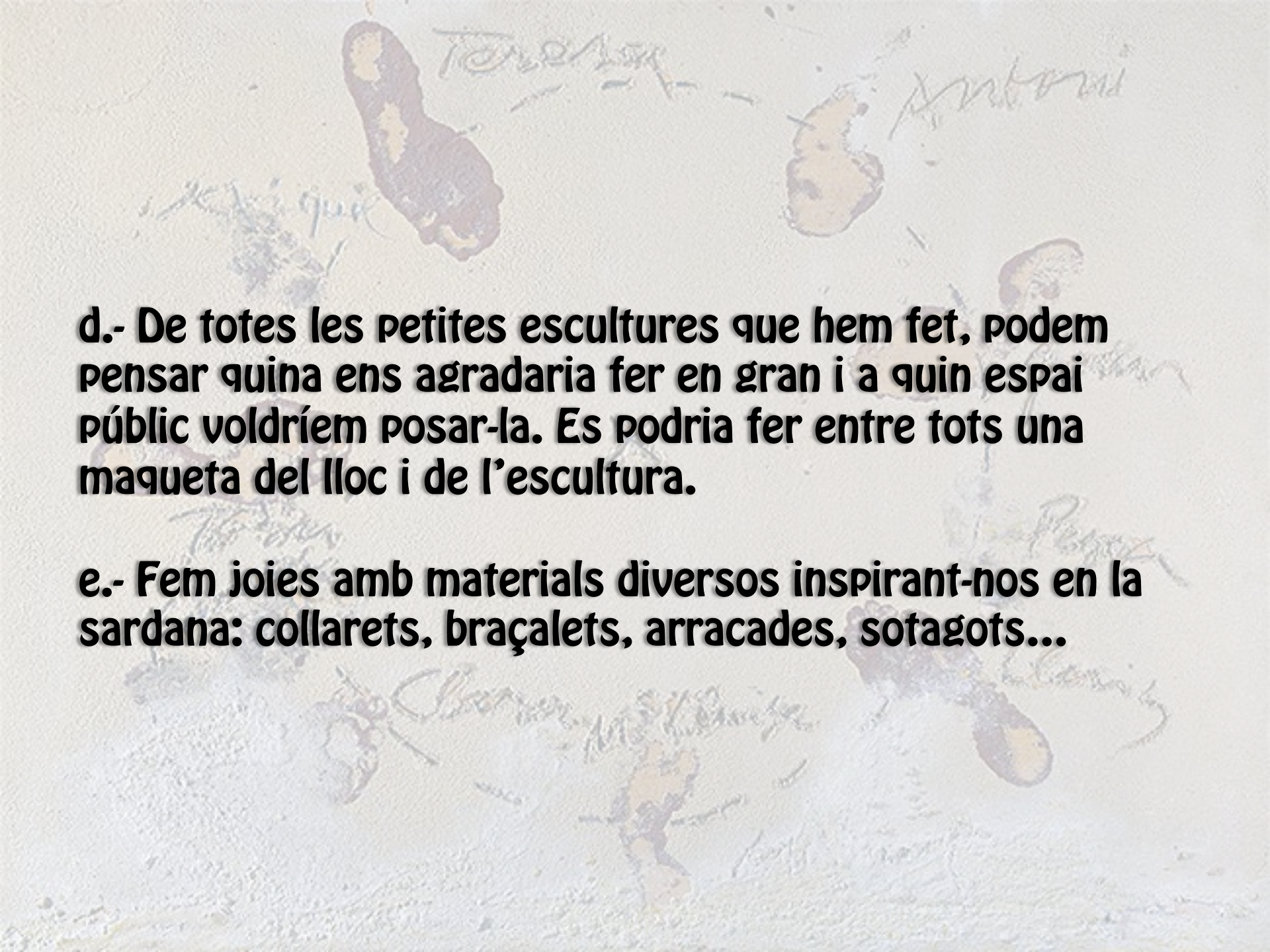

c.- També podem plegar un full o cartolina A4 per la meitat i retallar un sol dansaire. Després l'acolorim i l'ajuntem amb els que ha fet la resta de la classe per fer una gran sardana.

d.- De totes les petites escultures que hem fet, podem pensar quina ens agradaria fer en gran i a quin espai públic voldríem posar-la. Es podria fer entre tots una maqueta del lloc i de l'escultura.

e.- Fem joies amb materials diversos inspirant-nos en la sardana: collarets, braçalets, arracades, sotagots...

4.- PINTAR LA MÚSICA

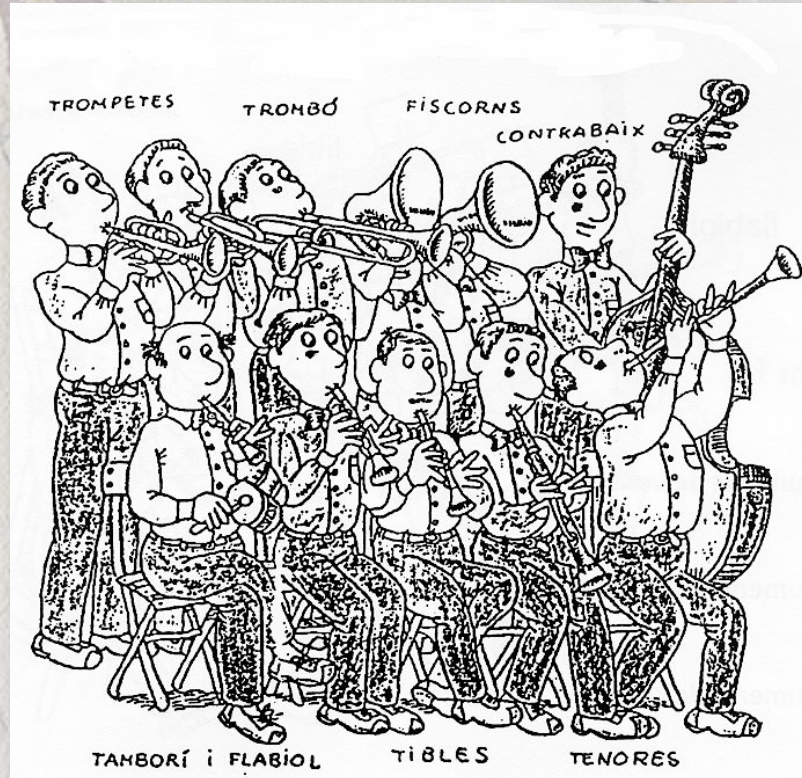
Hem vist que podem pintar directament la música, que podem traduir els sons a colors. Ho podem fer de diferents maneres.

a.– Escoltem els instruments de la cobla d'un en un i triem el color que creiem que li correspon millor. Posem en comú el que cadascú ha triat per veure similituds i diferències.

A la pàgina web

<https://portalsardanista.cat>> vídeos> Sonoritat dels instruments, podreu escoltar com sona cadascun d'ells.

Els instruments de la cobla. Dibuix de Pilarín Bayés.

2.-Escollim una sardana. L'escoltem (tota o un fragment).

Preparem els colors que abans hem triat per a cada instrument. Preparem els pinzells i el paper.

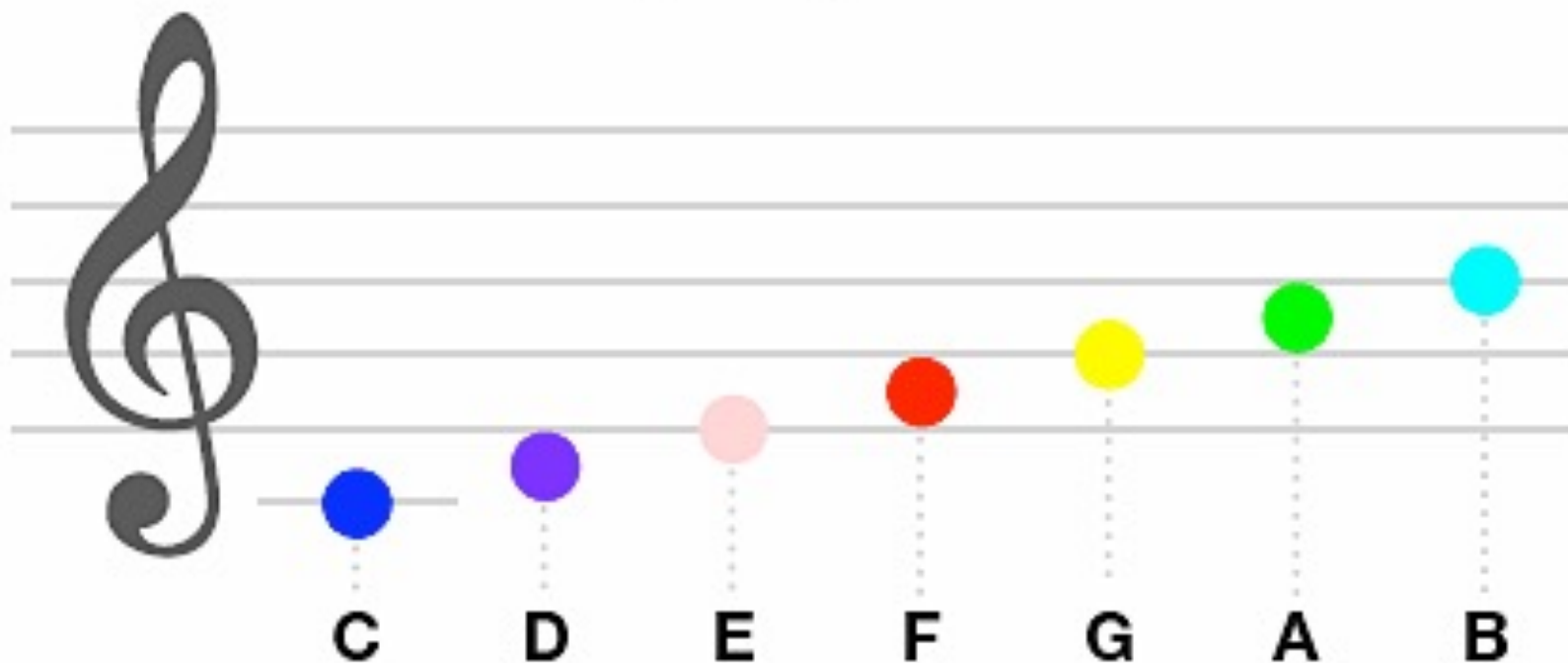
Tornem a posar la sardana i mentre l'escoltem pintem lliurement el que ens inspira.

Posem en comú els resultats i comentem les similituds i diferències.

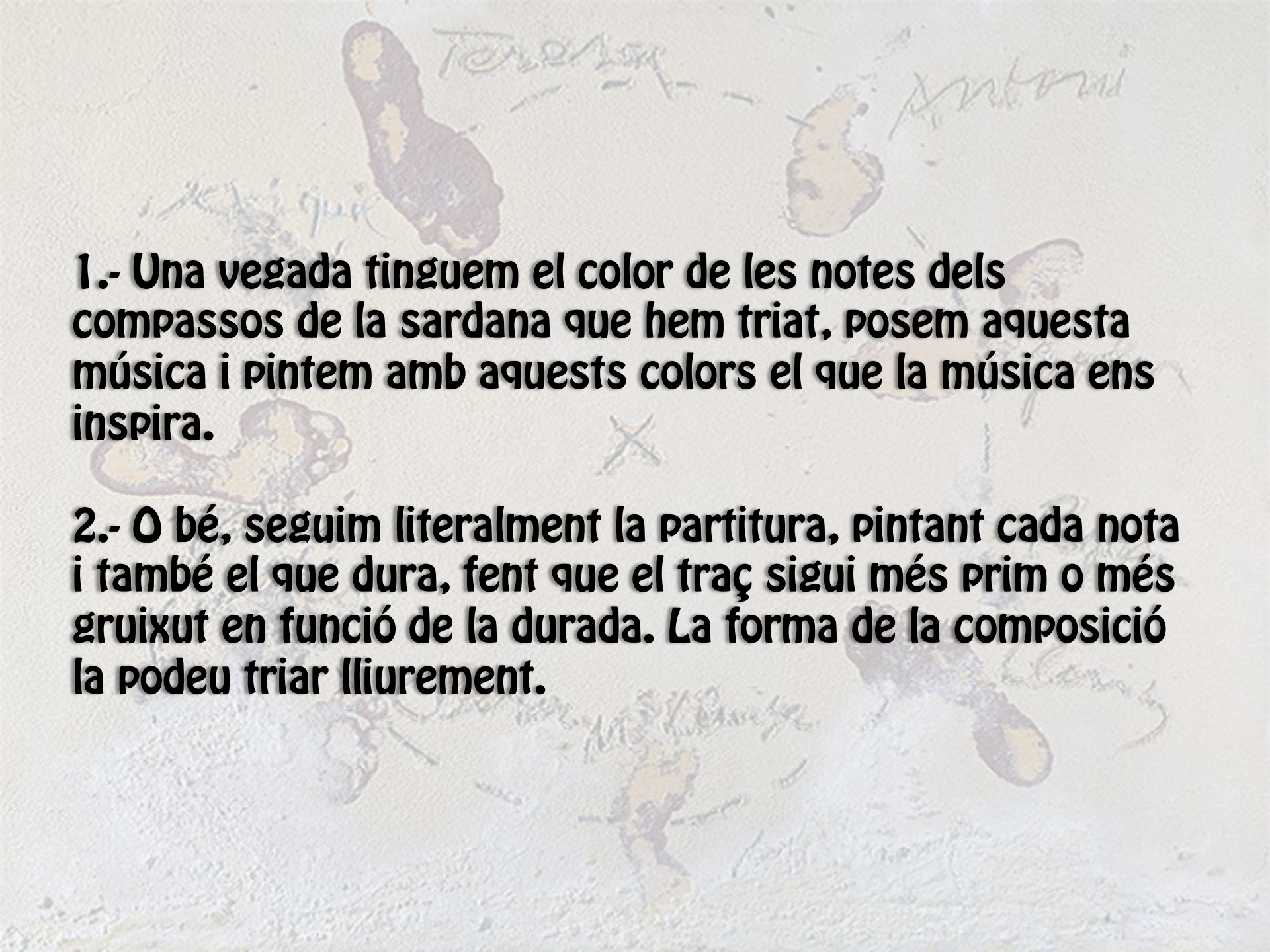
Podem posar-los tots junts, fer un mosaic amb tots ells. O bé seleccionem els que ens semblin més afins i a partir d'aquí elaborem col·lectivament un projecte de mural basat en la sardana que hem escoltat.

c.- Agafem la partitura d'una sardana, escollim un fragment i el traduïm a colors segons el color de cada nota, com indica el gràfic. Ho podem fer de dues maneres:

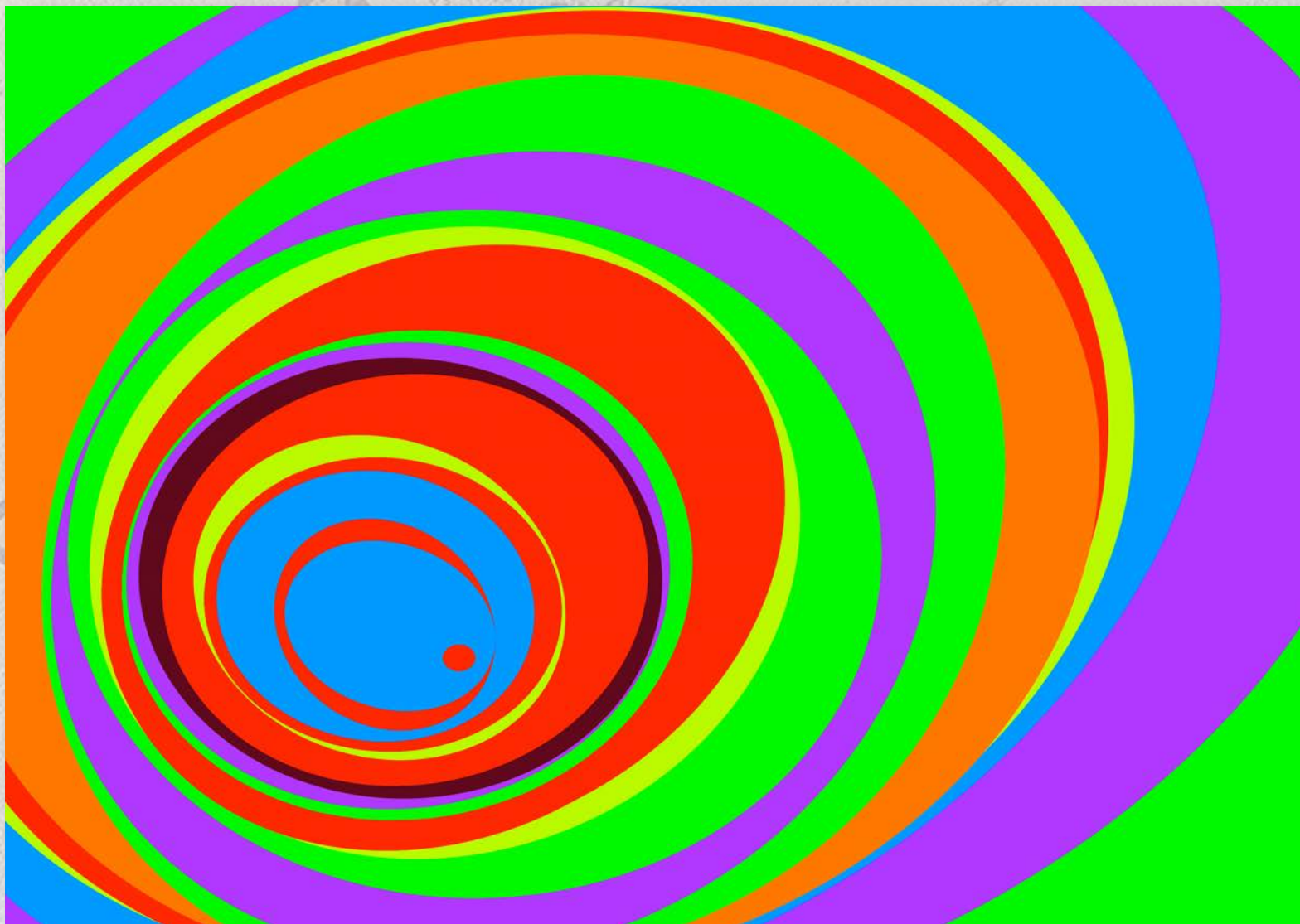

1.- Una vegada tinguem el color de les notes dels compassos de la sardana que hem triat, posem aquesta música i pintem amb aquests colors el que la música ens inspira.

2.- O bé, seguim literalment la partitura, pintant cada nota i també el que dura, fent que el traç sigui més prim o més gruixut en funció de la durada. La forma de la composició la podeu triar lliurement.

Composició visual inspirada en els primers compassos de la sardana *Juny* de Juli Garreta. Rosa Maria Bordas. 2019. He respectat el color de cada nota i la durada, però la forma l'he triada lliurement.

p/piano

Suny. (Sardana)

Lili Garreta

Curt.

Handwritten musical score for a piece titled "Sardana" by Lili Garreta. The score is written on two systems of staves. The first system consists of a grand staff (treble and bass clefs) and a single bass staff. The second system also consists of a grand staff and a single bass staff. The music is written in 6/8 time, indicated by the "6" and "8" in the first staff of the first system. The key signature is one flat (B-flat), indicated by the flat symbol on the first line of the first staff. The score includes various musical notations such as notes, rests, and bar lines. There are also some handwritten markings, including "ff" (fortissimo) and "3" (triplets), and a "Curt." (Curtain) marking at the beginning of the first system.

FI